

bilim, ko'nikma va ko'nikmalar yig'indisini, shu jumladan kerakli hujjatni oqilona izlash qobiliyatini, balki shaxsning kirish uchun qiymat munosabatlarini ham o'z ichiga oladi.

III. O'rtasidagi munosabatlarga uchinchi yondashuv Mutolaa madaniyati va shaxsning axborot madaniyati shundan iboratki, o'qish madaniyati shaxsning axborot madaniyati asosida. Bunday holda, tadqiqotchilar axborot madaniyati turlarini davriylashtirishdan kelib chiqqan ko'rinadi. Darhaqiqat, kitob madaniyati ko'pincha axborot madaniyati bilan ajralib turadigan elektron madaniyattan oldinroq bo'lgan. Ammo axborotning o'zi "axborot jamiyati" [6:93-112] va uning madaniyati paydo bo'lishidan ancha oldin mavjud edi.

Biror kishi atrof-muhitdan ma'lumotni u yoki bu tarzda qabul qiladi va uni baholaydi, foydali qismini ma'lum bir vakillik shaklida yozib olish usuli yordamida tuzatadi.

Axborot tashuvchilarni takomillashtirish jamiyatning axborot madaniyatining namoyon bo'lishi, kompyuter savodxonligi esa uni shaxs tomonidan amalga oshirish shakli bo'lganligi sababli, o'qish madaniyati jamiyatning axborot madaniyatini amalga oshirish shakli deb taxmin qilish mumkin.

Shaxsning axborot madaniyati va o'qish madaniyati o'rtasidagi bog'liqlikni aniqlashda shuni hisobga olish kerakki, o'qish madaniyati an'anaviy ma'lumot - bibliografik apparatda va kutubxona fondida taqdim etilgan an'anaviy tashuvchida qayd etilgan ma'lumotlar bilan ishlash madaniyatidan boshqa narsa emas; uning namoyon bo'lish shakli bu mumkin bo'lgan o'quvchining xatti-harakati.

Agar o'qish (shuningdek, axborot) xulq-atvori hodisasi etarlicha o'rganilmagan bo'lsa, unda o'qish madaniyati darajasi o'rganilganligi sababli, shaxsning axborot madaniyati darajasi va o'qish madaniyati yanada chuqurroq o'rganilgan. bu uning shakllanishi uchun zarur shartdir.

Shaxsning axborot madaniyatining pastligi sabablari orasida tadqiqotchilar, xususan, M. Ya.Dvorkin [6:109] quyidagilarni nomlaydi:

- axborot madaniyatining ijtimoiy ahamiyatini etarli darajada baholamaslik;
- shaxsning axborot madaniyati asoslarini o'qitishning yagona metodologiyasining yo'qligi;
- kutubxonalar va ta'lim muassasalarining o'quv-tarbiyaviy faoliyatidagi tarqoqlik.

Aynan shu sabablar o'qish madaniyatining pastligini ham aniqlaydi, deyishga asos bor.

Xulosa o'rnida shuni ta'kidlashimiz mumkinki, o'qish madaniyati shaxs madaniyatining namoyon bo'lish shakli bo'lib, shaxsning madaniy muhitini tartibga solish muammosini hal qilishga yordam beradi, o'zining muammoga yo'naltirilgan axborot tizimlarini yaratadi. O'qish madaniyatini rivojlantirish intellektual faoliyatni takomillashtirishga yordam beradi, uning asosiy bilimlarini to'ldirish istagi, uning asosida o'z ma'lumotlarini yaratish, uni baholash va motivatsiya tizimini rivojlantirish kabi shaxsiy xususiyatlarni shakllantirishga yordam beradi. O'qish madaniyati ma'lumot-bibliografik apparatlar va fond imkoniyatlaridan iborat kutubxonalarning axborot potentsialidan xabardor bo'lishida namoyon bo'lishini ko'rishimiz mumkin, chunki shaxsning axborot madaniyati (umumiy ma'noda) xabardorlikda namoyon bo'ladi.

Adabiyotlar

1. Alekseychik K.V. "Madaniy dinamika va umuminsoniy qadriyatlar // 20-asr oxiridagi ijtimoiy falsafa". -M.: 1991. 143-145-b.
2. Andreev O.A., Xromov L. N. Xotirani o'rgatish texnikasi: tez o'qish texnikasini o'rganishning ikkinchi bosqichi: Satori dastur: Proc. foyda. -Yekaterinburg: 1992. 192-b.
3. Andreev O.A., Xromov L. N. Tez o'qishni o'rganing. -M.: 1991. 185-b.
4. Anisimov S.F. Ma'naviy qadriyatlar: ishlab chiqarish va iste'mol. -M.: 1988. 253-b.
5. Antonova S.G. Mutaxassis axborot madaniyati: gumanitar asoslar // axborot madaniyati muammolari: Sat. maqolalar. -M.: 1994. 110-116-b.
6. Arefieva E.P., Rubakin N.A. asarlarida kitobni targ'ib qilish va o'qish uchun etakchilik. // kitob. Tadqiqot va materiallar: Sat. 12. -M.: 1966. 93-112-b.

REZYUME. Ushbu maqolada axborotga bo'lgan ehtiyojning nisbatan mustaqil, xilma-xil ehtiyojlarga taqsimlanishi axborot madaniyatining paydo bo'lishiga olib kelishi, bu axborot ehtiyojlarini qondirishda ma'lum ko'nikmalar mavjudligini anglatishi, degan fikrlar mavjud. Shu bilan birga, axborot madaniyati axborot kommunikatsiyalarining barcha turlarini optimallashtirishga qaratilgan faoliyat, axborot faoliyati axborot madaniyatining asosiy qismi sifatida jamiyatning tabiati va rivojlanish darajasi ham ta'kidlab o'tilgan.

РЕЗЮМЕ. В данной статье утверждается, что разделение информационных потребностей на относительно самостоятельные, разнообразные потребности приводит к возникновению информационной культуры, а это означает наличие определенных навыков удовлетворения информационных потребностей. При этом информационная культура – это деятельность, направленная на оптимизацию всех видов информационных коммуникаций, характера общества и уровня развития общества как основной части информационной культуры.

SUMMARY. This article argues that the distribution of information needs into relatively independent, diverse needs leads to the emergence of information culture, which means that there are certain skills in meeting information needs. At the same time, information culture is an activity aimed at optimizing all types of information communications, the nature of society and the level of development of society as the main part of information culture.

JISMONIY TARBIIYA MASHG'ULOTLARIDA O'QUVCHILARGA ESTETIKAGA OID TASAVVURLARNI SHAKLLANTIRISH VA QIZIQISHLARNI FAOLLASHTIRISH IJTIMOIY-PEDAGOGIK MUAMMO SIFATIDA

R.Djoldasov – tayanch doktorant

Ajiniyoz nomidagi Nukus davlat pedagogika instituti

Tayanch so'zlar: mashg'ulot, pedagogika, jismoniy tarbiya, estetik jihat, ta'lim, tarbiya, muammo, estetik tuyg'u, jarayon.

Ключевые слова: обучение, педагогика, физическое воспитание, эстетический аспект, образование, воспитание, проблема, эстетическое чувство, процесс.

Key words: training, pedagogy, physical education, aesthetic aspect, education, upbringing, problem, aesthetic sense, process.

Jismoniy tarbiya mashg'ulotlarida o'quvchilarni estetik tarbiyalash — barkamol shaxsni tarbiyalashning tarkibiy qismidir. Zero, maktabda amalga oshirilgan estetik tarbiya aynan mana shu tizimning muhim komponentidir. Bunda barcha ta'limiy va tarbiyaviy vositalar uzviylikda qo'llaniladi. Jumladan, jismoniy tarbiya darslari hamda sinfdan tashqari mashg'ulotlarda o'quvchilarni estetik tarbiyalash bir qator ta'limiy va tarbiyaviy sifatlarini shakllantirishni taqozo etadi. Bular orasida estetika nazariyasi va uning tarixini mantiqiy jihatdan to'g'ri idrok

etish; jismoniy tarbiya mashg'ulotlaridagi turli chiqishlarni to'g'ri tushunish va undagi estetik jihatlarni to'g'ri tahlil va talqin etish, jismoniy tarbiyaga bag'ishlangan faoliyatning har qanday (ijodiy, kommunikativ ijtimoiy faoliyat) turidagi tushuncha, tasavvur, taassurot, sport to'garaklari, sho'balari va boshqalarda shaxsan ishtirok etish ehtiyojining shakllanganligi, sport estetikasiga oid ayrim elementlarni, ularning kompleksi, mashqlar, yaxlit chiqishlarning bajarilish estetik holatlarni ongli tarzda kuzatib borish va ularni shaxsiy kamolotga safarbar qila olish alohida

ahamiyatga loyiq. Buning uchun o'quvchilar, ular bilan tarbiyaviy ishlar olib borayotgan o'qituvchilar estetik tarbiyaga oid bilimlar kompleksi bilan qurollangan bo'lishlari talab etiladi.

Jismoniy tarbiya mashg'ulotlari jarayonida o'quvchilarni estetik tarbiyalashda amal qilinishi qat'iy talab qilinadigan bir qator jihatlarining tadqiqotlariga asoslangan holda joriy etilishi mumkin. Qolaversa, boshqa mamlakatlarda, xususan, Rossiya, Polsha va Chexiyada aynan jismoniy tarbiya vositasida o'quvchilarni estetik tarbiyalash masalasida muayyan tadqiqotlar o'tkazilgan. Ular orasida trener bilan tarbiya haqida suhbat, go'zallikka oshno etishi (Jismoniy tarbiya darslarida estetik tarbiyalash - N.YE.Shchurkova) jismoniy sog'lomlashtirish ishlari (V.K.Shuruxina)ga bag'ishlangan ishlar biz tadqiq etayotgan muammo xalqaro miqyosda o'rtanilayotganligidan dalolat beradi [1:11-12].

Jismoniy tarbiya mashg'ulotlari jarayonida o'quvchilarni estetik tarbiyalashda ularning yosh psixologiyasi tavsifiga alohida e'tibor beriladi, chunki o'quvchilik yoshi g'oyatda murakkab va hatto ijtimoiy jihatdan bir muncha beqaror bo'ladi. Shuning uchun ham o'quvchilarga nisbatan individual (yakka tartibda) va tabaqalashtirilgan yondashuv talab qilinadi.

O'quvchilarni estetik tarbiyalashning ahamiyati muttasil ortib boradi. Chunki sportga nisbatan estetik baholash jismoniy tarbiya vositasida shakllantiriladigan xulq va munosabatning sabablari va regulyatorlari sifatida zaruriy omildir. Bundan tashqari bu tarbiya qimmatli estetik yo'nalishlarni shakllantirishda yordam beradi, estetik-ijodiy qobiliyatni rivojlantiradi. Jismoniy tarbiya va sport, ularga bag'ishlangan faoliyat bilan shug'ullanishga bo'lgan qiziqish va ehtiyojni faollashtiradi. Xuddi ana shu sport bilan jismoniy tarbiya vazifasi mazkur tarbiyaning ijtimoiy ahamiyatini, shuningdek, uning axloqiy va jismoniy tarbiya bilan aloqasini aniqlab beradi. Shu sabab estetik tarbiyada o'quvchilarning bir-birlari bilan, kattalar (o'qituvchilar, trenerlar, ota-onalar, atrofdegilar) bilan o'zaro munosabatlari ham boshqariladi. Ana shu jarayonda o'quvchilarning ma'naviy dunyosi rivojlanadi, borliqqa bo'lgan obyektiv munosabat tarkib topadi.

Jismoniy tarbiya mashg'ulotlari o'zining barcha turlari bilan estetik tarbiya uchun bebaho materiallarni namoyon etadi. Chunki unda professional mahorat, ochiq ehtirosli tuyg'u, shodlik hamda zavqlanishni keltirib chiqaruvchi estetik jarayonlar mavjud.

O'quvchilar shaxsiga estetik taassurotlar ijobiy ta'sir etishi uchun sport turlari estetikasiga ongli qiziqish zarur. Bu esa tegishli sharoitlarda yaxlit jismoniy madaniyatga aylanadi.

Jismoniy tarbiya bilan bog'liq bo'lgan har qanday faoliyat, ushbu madaniyat to'g'risida ko'tarinki ehtiros, anglab yetilgan qiziqish, muayyan bilimlar, tushunchalar va tasavvurlarga asoslangan murakkab jarayondir, eng muhimi – qiziqishni ta'sirchan qilish, uni intilishga, qiziqishlar markazi bo'lib qolgan faoliyat bilan shug'ullanishga moyillikka aylantirishdir. Qiziqarli tarixiy sport turlariga oid materiallar, sport hayotidan yorqin holatlar, sport mavzusidagi taassurot qoldiradigan san'at asarlari, voqealarni qamrab oluvchi kaleydoskop sifatida e'tirofga loyiq. Ushbu mavzudagi qiziqarli materiallar o'quvchilarning estetik xususiyatlarga bo'lgan qiziqishning manbai bo'lishi mumkin.

Jismoniy tarbiya darslari hamda sinfdan tashqari mashg'ulotlarda o'quvchilarni estetik tarbiyalashning muhim shartlaridan biri ularda sport estetikasiga qiziqishni ehtiyoj darajasigacha ko'tarishdir. Shu bilan birga o'quvchilar hayoti va faoliyatining barcha tomonlarini qamrab olish uchun ma'naviy-estetik va albatta, jismoniy qobiliyatni rivojlantirish imkoniyatlari berilishi lozim. Zero, jismoniy tarbiya vositasida estetik tarbiyalash bir yoqlamalikni emas, balki barkamollikni shakllantirishga

qaratilgan barcha omillarni ishga solishni nazarda tutadi.

Jismoniy tarbiya mashg'ulotlarida estetik ehtiyojlarga bo'lgan qiziqishni tarkib toptirish bir qator hissiy omillar – hissiy fon, hissiy muhit, hissiy bilish, materialni o'quvchilar shaxsining hissiy bilish sohasiga ta'sir etishini, birinchi navbatda, ijtimoiy shaxsni yo'naltirilganligining hissiy motivatsion ta'sir etishini talab etadi.

Jismoniy tarbiya mashg'ulotlarida o'quvchilarni estetik jihatlariga bo'lgan qiziqish istalgan turida sport turining estetik jihatlarini idrok etish va baholash, estetik ifoda elementlari bo'yicha mashqlar, harakatlar bajarish, egallangan ko'nikma va malakalarni qo'llash bilan faollashtiriladi. Bu yerda ishtiyoq muayyan psixologik – pedagogik ta'sir ostida paydo bo'lgan qiziqish sifatida faollashadi va barqarorlashadi.

Qiziqish psixologik va ijtimoiy tushuncha sifatida ko'rib chiqish, uning xususiyatlari, mazmuni va tavsifi, turlari hamda funktsionalligini o'rganish asosida sport estetikasiga nisbatan tavsifni shakllantirish o'rganilayotgan muammoning negizi hisoblanadi. Bu sportga yaxlit holda, jumladan, estetik qiziqish obyektni yanada chuqurroq o'zlashtirishga, o'zini namoyon etishga, qaror toptirishga – bundan quvonch va rohat olishga (hissiy-ijtimoiy o'zini namoyon etish) bo'lgan tashkiliy-irodaviy intilishda ko'rinadi.

Hali jismoniy tarbiya mashg'ulotlarida o'quvchilarni tanlagan sport turlarida egallagan mahorati – sport bilimlar, ko'nikma va malakalarni yanada oshirishga bo'lgan ehtiyoj va qobiliyatning mavjudligi ham shaxsni o'zining tashqi go'zalligini oshirishga bo'lgan ongli tarzda kechuvchi faoliyat turi sifatida sport turlariga oid estetik tasnif tariqasida talqin etilishi mumkin.

Ana shunday talqindan kelib chiqqan holda sport turlariga oid estetik qiziqishning asosiy ko'rsatkichlari aniqlandi:

- hissiy – ijobiy, ijtimoiy – shaxsiy sabab;
- topa olish – bilish;
- baholovchi – yo'naltirilgan;
- ehtiyojli – faoliyatli.

Jismoniy tarbiya mashg'ulotlarida o'quvchilarni estetik tarbiyalashda o'quvchilarning nafaqat jismoniy madaniyati, balki umumiy madaniyatini ham rivojlantirish uchun muhimdir. Sport turlariga oid estetikaga bo'lgan qiziqish ko'rsatilgan ko'nikma va malakalarni o'zlashtirish, usullarini qarab chiqish, o'quvchilarni mashg'ulotlar, lavhalar, qiziqish va qobiliyatga oid topshiriqlarning variantlari bilan tanishtirish va faollashtirishdan iborat. Bunda aniq mazmunli, axborotlarga boy bo'lgan ishontiruvchi suhbat hamda esda qoladigan ko'rgazmali - rasmlı (illyustratsiyali) material muhim ahamiyatga ega hisoblanadi.

Muammoni ijtimoiy xarakter kasb etishini yana quyidagi omillar bilan izohlash mumkin.

Birinchidan, aynan madaniyat, ya'ni go'zal qomatni tarkib toptirish mukammal shaxs tarbiyasining asosiy shartlaridan biri bo'lib kelganligi, jamiyatning o'z a'zolariga bo'lgan bunday talabi hozirgi kunda ham o'z ijtimoiy kuchini yo'qotgan emas. Demak, jismoniy mashqlar vositasida estetik madaniyatga intilish kishilik jamiyati taraqqiyotining barcha bosqichlarida kuzatilib kelinadi. Aynan mana shu jihat uni ijtimoiy hodisa ekanligini tasdiqlaydi.

Ikkinchidan, jamiyat taraqqiyotining har bir bosqichida aynan shu bosqichga mos va xos ijtimoiy buyurtma berilgan. Bu buyurtmani "bajaruvchisi", talab etilgan shaxsni tarbiyalash bilan pedagogika fani shug'ullangan. Bir so'z bilan buni ijtimoiy - pedagogik muammo deyish mumkin.

Uchinchidan, har qanday jamiyat rivojida uning barkamol a'zolari hal qiluvchi rol o'ynagan. Bu borada sport va san'at o'zgacha ahamiyat kasb etgan. Ularni bir-biri bilan tutash nuqtalari misolida jismoniy tarbiya

mashg'ulotlari orqali estetik elementlar tarkib topib boradi.

To'rtinchidan, mamlakatni, xususan Mustaqil O'zbekistonning Jahon hamjamiyatidagi nufuzini oshirishda fan va texnika, ishlab chiqarishning barcha sohalari bilan bir qatorda madaniyat, san'at va sportning o'zni alohida ajralib turadi. Shu bois o'quvchi – yoshlarda, jismoniy tarbiyaga bo'lgan qiziqish keskin oshib bormoqda. Bu qiziqishni tarbiyaning zabardast vositasi sifatida e'tiraf etgan holda uning mazmuni va yo'nalishini boyitish, uning negizida jismoniy kamolot bilan bir qatorda estetik tarbiya ham yotishiga erishish, unda estetik ko'rsatkichlaridan oqilona foydalanish ijtimoiy-pedagogik muammo sifatida maxsus tadqiqot o'tkazishni talab etadi.

Beshinchidan, bu shubhasiz ijtimoiy pedagogik muammo sifatida muntazamlik kasb etadi. Zero, jamiyat,

insoniyat tinimsiz taraqqiyotda bo'lganligi bois uning har bir bosqichi uchun pedagogika fani yangi muammolarni hal etishda davom etaveradi.

Va nihoyat, pedagogika nazariy-ijtimoiy fan sifatida o'z sohasining istiqbolini belgilab boradi. Bu istiqbolni belgilovchi ilmiy gipotezalar, g'oyalar, konsepsiyalar shaklida bo'lishi mumkin. Bular ham ijtimoiy buyurtma sifatida pedagogika fanining zimmasiga muhim dolzarb muammolarni yuklaydi. Jismoniy tarbiya darslari va sinfdan tashqari mashg'ulotlarda o'quvchilarni estetik tarbiyalash ham ijtimoiy-pedagogik muammolar tizimining tarkibiy qismidir. Zero, barkamol shaxs tarbiyasida mana shu tizim, majmua elementlarini har birining o'z o'zni bor. O'quvchilarni jismoniy va estetik tarbiyalash ham bundan mustasno emas.

Adabiyotlar

1. Махмудов Б.А. Милий ҳаракатли ўйинлар воситасида бошланғич синф ўқувчиларини эстетик тарбиялашнинг дидактик имкониятлари. 13.00.01. – п.ф.ф.д., дисс. –Нукус: 2018. 36- б.

2. Хожимирзаев А.Д. Жисмоний тарбия дarsларида ва синфдан ташқари машғулотларида ўсмирларни эстетик тарбиялаш: педагогика фанлари номзоди илмий даражасини олиш учун ёзилган диссертация. -Т.: Қори Ниёзий номли ЎзПФТИ, 2002.169-6.

РЕЗЮМЕ. Mazkur maqolada jismoniy tarbiya mashg'ulotlarida o'quvchilarga estetikaga oid tasavvurlarni shakllantirish va unga bo'lgan qiziqishlarni faollashtirish ijtimoiy-pedagogik muammo sifatida ta'lim amaliyotidagi ahvoli va uning yechimlari borasida fikrlar keltirilgan.

РЕЗЮМЕ. В данной статье представлены некоторые идеи о ситуации в образовательной практике и её решениях, как социально-педагогической проблеме формирования представлений студентов об эстетике и активизации их интересов на занятиях по физическому воспитанию.

SUMMARY. This article presents ideas about the situation in educational practice and its solutions, as a socio-pedagogical problem of forming students' ideas about aesthetics and activating their interests in physical education classes.

КРИТИКАЛЫҚ ПИКІРЛЕҮДІ РАҶАЖЛАНДЫРУЙ ТЕХНОЛОГИЯСЫН ҚОЛЛАНЫҮ АРҚАЛЫ ЖАСЛАРДА КИТАП ОҚЫҒА БОЛҒАН ҚЫЗЫҒЫҰШЫЛЫҚТЫ ҚӘЛІПЛЕСТИРИҮ

Э.Н.Ешниязова – филология илимлериниң кандидаты

Әжинияз атындағы Нәвис мәмлекетлик педагогикалық институты

Таянч сўзлар: идрок, образ, клипик фикрлаш, танкидий фикрлаш, ёзув, ўқиш.

Ключевые слова: восприятие, образ, клиповое мышление, критическое мышление, письмо, чтение.

Key words: perception, image, clip thinking, critical thinking, writing, reading.

Хәзирги глобалласыу дәуиринде жаслардың китап оқыуға болған қызығыушылығын арттыруй ең әһмийетли мәселелер қатарынан орын алмақта. Бул мәселеге Хүкімет дәрежесинде де айрықша дыққат аударылмақта, мәселен, Өзбекстан Республикасы Президенти Ш.М.Мирзиёев жаслардың китапханлық мәдениетин раўажландыруй бағдары бойынша ПҚ-№ 3271 «Китап өнимлери баспадан шығаруй хәм таркатыу системасын раўажландыруй, китап оқыу хәм китапқумарлық мәдениетин асыруй хәм пропагандалау бойынша комплекс ис илажлар дәстүри туўралы» Қарарын 2017-жылы 13-сентябрь күни қабыл еткен еди. Қарарда келтирип өтилгеніндей: «Бул бағдарда жәмийет турмысындағы ең унамлы қәдириятлар менен дәстүрлерди тереңлестериуе, айрықша, халқымыз, әсиресе, жас әуладтың руўхый-интеллектуал потенциалын, ой-санасын хәм дүнъятанымын кеңейтиуде, ана Уатаны хәм халқына мухаббат хәм садықлық туйғылары менен жасайтуғын бәркамал әуладты тарбиялауда әһмийетли болатуғын китапханлық саўатлылығын асыруйға айрықша итибар қаратылмақта» [1].

Әлбетте, бул мәселеге айрықша итибарды ата-ана менен биргеликте билимлендириу мәкемелери қаратыу керек. Китап оқыуға болған қызығыушылық системалы түрде алып барылыуы тийис болған ис илажлар нәтийжесинде әмелге асырылады.

Хәзирги дәуирде муғаллим хәр бир оқыушыда китап оқыуға болған қызығыушылықты пайда етиу ушын сабақ процесинде түрли заманағөй педагогикалық технологиялардан пайдаланыуы тийис, сондай-ақ, билимлерди өз бетинше ийелеу мүмкиншиликлерин жаратыушы универсал оқыу хәрәкетлери жыйындысын қәлиплестериу керек, сол арқалы оқыушылардың оқыу искерлигин өз бетинше шөлкемлестире алыу қәбилетлери тәмийнленеди.

Бүгинги күн мектеп оқыушыларын, жоқары оқыу орынлары талабалары интернет тармағы менен жүдә

күшли қызығыуы нәтийжесинде олардың дүнъятаныуы тек жүдә қысқа, жарқын образлар арқалы жүзеге асады, бундай пикирлеуді «клипик» деп те атайды. Клипик пикирлеуде бизди қоршаған дүнъя кишкене бөлекшелерден турыушы мозаикаға айналады, оларды бириктирип турыушы фактлер болмауы да мүмкин. Сол себепли айырым жаслар көркем шығарманың тийқарғы идеясын түсиниуде қыйыншылықларға ушырасады, көркем шығарманы тек үстиртин ғана түсинеди, оның астарлы мәнисин, терең мазмунын түсинбейди.

Өспиримлер бос ўақытларын көбирик хәр түрли гаджетлер менен өткереди. Кишкене ўақытынан хәр қыйлы гаджетлерден пайдаланған жасларымыз заманағөй технологияларды жүдә жақсы биледи. Жана информациялық технологиялардан пайдаланыу жасларда әмелий характерге ийе: олар мағлыұматларды «табады», «тартып алады». Ал, көркем шығармалар болса жасларымыздың санасында автқорсыз яки болмаса шығарманың дөрелиу дәуиринен тысқарыда қалып, анализлеудің кейинги планында қалып қояды.

Жасларымыздың қызығыушылықтарын талқылап көрсек, олардың бос ўақытларын қалай өткериуин бақлайтын болсақ, биринши нәўбетте, социал тармақлардағы дослары менен сөйлесиу, музыка тыңлау, заманағөй фильмлерди көриу, ең соңғы гезекте, сабақ таярлау ямаса китап оқыу турады.

Бақлаулардан келип шығатуғын жуўмақ, оқыушы яки талаба әдебиат сабақларына таяр емес қалатында келеди, себеби, көркем шығарманың анализ ушын сол шығарманың өзін талаба оқып шыққан болыуы керек. Лекин, оқыушы яки талаба жүдә аз муғдардағы жұмысты орынлап, жоқары бақаға ериспекши болады.

Жоқарыдағыларды есапқа алған халда, бүгинги күнги жасларды информациялық кеңислик шараятларында көркем шығарманы оқыуға қызығыушылықты асыруй жүдә қыйын. Бизиң пикиримизше, бул пикирлеу дәрежесиниң, әсиресе, критикалық пикирлеу дәрежесиниң